

Koepelprogramma

Koepelprogramma

Programmatitel en looptijd

Koepelprogramma Biologische Landbouw.
Looptijd van 2002 tot en met 2005

Thema's

- onderlinge afstemming lopend onderzoek biologische landbouw;
- synthese van verkregen kennis en communicatie naar doelgroepen;
- de nieuwe onderzoeksbenadering (de nieuwe onderzoeker);
- kennis toegankelijk maken via website, ProjectBank, KennisBank.

Waarom

De onderzoeksprogramma's richten zich geheel of gedeeltelijk op de biologische landbouw. Sommige zijn thematisch van opzet, andere nemen het hele bedrijfssysteem mee. Soms zijn er raakvlakken tussen de verschillende programma's en vaak gaat het om dezelfde eindgebruikers. De sector heeft behoefte aan totaaloplossingen die programma's kunnen overstijgen. Daarnaast moet de veelal wetenschappelijke kennis ook daadwerkelijk bij de gebruikers terecht komen. Ook vergt onderzoek voor de biologische landbouw andere vaardigheden van de onderzoekers dan zij gewend zijn.

Uitvoering

Innovatiecentrum Biologische Landbouw en kennisinstellingen van Wageningen UR

Meer info bij

Jac Meijs, telefoon 0317 484149 of e-mail jac.meijs@wur.nl en website: www.biologischelandbouw.net

Onderzoekers formuleren gemeenschappelijke visie

Stap voor stap komen de leiders van de onderzoeksprogramma's tot een gemeenschappelijke visie op de biologische landbouw. Regelmatig discussiëren ze over de uitgangspunten van de biologische landbouw en hoe bijbehorend onderzoek er het beste uit kan zien. Dat is een van de resultaten van het Koepelprogramma, constateert Jet Proost, procesbegeleider.

"Er is nu overeenstemming dat het wetenschappelijk onderzoek voortkomt uit de doelstellingen en achterliggende intenties van de biologische landbouw en niet uit de voorschriften. Over de vraag in hoeverre je de eindgebruiker ook echt binnenlaat in het onderzoeksproces wordt nog heftig gediscussieerd", vertelt Proost. Er waren onderzoekers die vonden dat ze alleen objectief onderzoek konden doen als de boer er niet bij betrokken is. Daar tegenover staan steeds meer onderzoekers die de boeren al bij de formulering van de onderzoeksvraag betrekken en ook tijdens het onderzoek regelmatig contact met hen onderhouden. Deze participatieve aanpak is duidelijk gegroeid binnen de koepelgroep. Dankzij de discussies krijgen de programma-leiders zicht op wat er nog aan kennis en vaardigheden in hun projectteams ontbreekt. Methodiekontwikkeling en training is een ander belangrijk aandachtspunt voor de leden van het Koepelprogramma. Zo is er een coachingstraject gestart om onderzoekers te leren samen met boeren te werken met het gehele bedrijfssysteem als invalshoek. Ook zien de onder-

zoekers door de uitwisseling in de groep welke blinde vlekken er nog zijn in het onderzoek. Daar spelen ze weer op in door samen nieuwe onderzoeksprojecten te formuleren of beschikbare kennis te combineren.

Dertien programma's

In het Koepelprogramma werken dertien onderzoeksprogramma's samen, waarvan er tien volledig focussen op biologische landbouw en drie deels:

- Biologische open teelten
- Biologische bedekte teelten
- Biologische akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt (afgerond in 2003)
- Biologische veehouderij
- Biologisch uitgangsmateriaal
- Intersectorale samenwerking
- Onkruidbeheersing bij biologische landbouw
- Co-innovatieprogramma professionaliseren biologische afzetketens
- Monitoring voedselveiligheid biologische producten
- Biologische veredeling (vanaf 2004)
- Ondernemerschap en markt (deels)
- Gewasbescherming (deels)
- Mest en mineralen (deels)

WAGENINGEN UR

For quality of life

'Afstemming tussen onderzoekers is nuttig'

"De ProjectBank en de KennisBank zijn echt iets nieuws. Je moet zorgen dat zoiets ontwikkeld wordt en daarna kunnen ze automatisch gevuld worden vanuit de projecten." Jenneke Leferink, werkzaam bij Expertisecentrum-LNV, is goed te spreken over dit deel van het Koepelprogramma. "Het draagt bij aan de ontsluiting van de kennis." Ook de afstemming tussen de programma's vindt ze belangrijk. "Maar als je echt professioneel bezig bent zou daar eigenlijk geen apart Koepelprogramma voor nodig moeten zijn. Dat zouden de onderzoekers zelf al met elkaar af moeten stemmen", oordeelt ze.

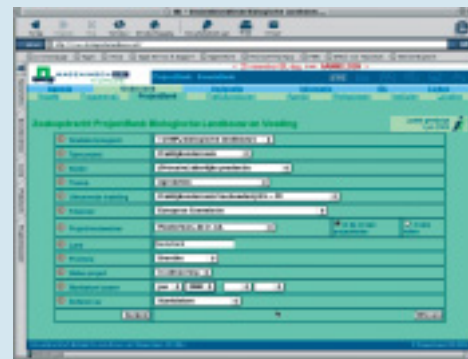
Jenneke Leferink: 'Het is nodig programmaleiders op één lijn te krijgen'

Leferink maakt als lid van de begeleidingscommissie van dicht bij mee hoe het Koepelprogramma draait. Ze merkt dan ook dat het wel nodig is de programmaleiders op één lijn te krijgen. En dat de onderzoekers niet uit zich zelf bij elkaar komen om te discussiëren over de methodieken. "Er zijn geen activiteiten waarvan ik zeg dat ze overbodig zijn. Je ziet dat de programmaleider er aan moet blijven trekken." Goede herinneringen heeft ze aan de bijeenkomst begin 2003 tussen onderzoekers en medewerkers van LNV. Centraal stonden de verwachtingen over en weer. "Dat was een nuttige bijeenkomst. Bij LNV bestaan soms andere behoeftes dan onderzoekers denken. Bijvoorbeeld in de manier waarop onderzoekers informatie aangeven en hoe LNV die wil hebben. Ik kom in diverse programmabeschrijvingen bijvoorbeeld veel wollige taal tegen, met woorden die veelomvattend zijn. Je moet dan erg goed je best doen om te ontdekken waar het nu eigenlijk om gaat. Het is goed elkaar dat uit te leggen."

Gebruikers over website en nieuwsbrieven

Gebruikers zijn tevreden met de producten die het Koepelprogramma voortbrengt en naar buiten worden gebracht door het IBL. Dat blijkt uit een enquête onder degenen die IBL-nieuws en IBL-Actueel ontvangen of de website of de ProjectBank bezoeken.

IBL-Actueel is een maandelijkse nieuwsbrief die per e-mail wordt verstuurd. Vrijwel alle vijfhonderd ontvangers klikken naar de extra informatie achter de berichten. Daarmee beantwoordt de nieuwsbrief aan zijn doel. Het bezoek van de website vertoont een stijgende lijn. De ProjectBank, onderdeel van de website, wordt door de helft van degenen die de site bezoeken, gebruikt. De bezoekers vinden de bank gebruiksvriendelijk en denken dat dit nog beter kan. Voor de hoge nieuwswaarde en mooie vormgeving van IBL-nieuws, de gedrukte

Via de website kunnen alle projecten biologische landbouw opgezocht worden

nieuwsbrief is waardering. Lezers vinden dat hij gerust vaker dan twee maal per jaar kan uit komen.

Kennis uit onderzoek naar onderwijs

Kennis uit onderzoek is er genoeg. Maar hoe krijg je die kennis bij de toekomstige boeren, tuinders en voorlichters: de leerlingen van het agrarisch onderwijs? Het pilotproject BioDier bevordert die doorstroming van kennis.

Een deel van BioDier richt zich specifiek op kennis over grasklaverweides. Klaver is een belangrijke leverancier van stikstof op het biologische bedrijf. Dan moet je wel weten hoe groot het aandeel klaver in het grasland moet zijn en welke maatregelen de boer kan nemen om dat aandeel te sturen. Alle beschikbare klaverkennis hebben de onderzoekers van de Animal Sciences Group op een rij gezet en overgedragen aan docenten van AOC De Groene Welle in Zwolle.

Daarnaast bieden onderzoekers en medewer-

kers van Praktijkcentrum Aver Heino 'praktijkarrangementen' aan de cursisten van het AOC aan. Hier leren ze over de teelt, de verzorging en het gebruik van grasklaverweides. Een eerste groep van negen cursisten is begonnen aan de testfase van het arrangement, dat drie dagdelen duurt. De cursisten beginnen met het schatten van het aandeel klaver in het gras. Daarna maaien ze een stuk, splitsen dit uit in gras en klaver en maken er weer nieuwe monsters van met verschillende aandelen klaver. Die monsters sturen ze op naar het laboratorium voor de bepaling van de voederwaarde zodat ze daadwerkelijk zien wat het effect is van een bepaald percentage klaver in het gras. Uiteindelijk moeten ze met de uitslagen van de voederwaarde het rantsoen berekenen.

Pieter Boetzkes (Silo)

Met het pilotproject BioDier komt kennis uit onderzoek naar het agrarisch onderwijs.

De reeks 'biologisch onderzoekbericht' geeft een impressie van elk onderzoeksprogramma op het gebied van biologische landbouw en voeding van Wageningen UR. Het is een uitgave van het Innovatiecentrum Biologische Landbouw in opdracht van het Koepelprogramma Biologische Landbouw en wordt gefinancierd door het ministerie van LNV.

De onderzoeksprogramma's passen in de doelstelling van de overheid om in 2010 een biologisch landbouwareaal te hebben van 10%. Meer info: www.biologischelandbouw.net